

ERHVERVSJURA

BRØDRE KØRTE I GRØFTEN

DOM: 10 år efter et speget sagsforløb mellem tre brødre i deres svindelramte transportvirksomhed har Højesteret fordelt skyld og ansvar. Tre af Højesterets fem dommere fandt, at selskabets revisor også havde pligt til at vide, at et manglende kapitalgrundlag blev bragt i orden.

LARS BO LANGSTED
Professor, Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

Meget ofte diskuteres – og med megen ret – mængden og tyngden af de forskellige krav og mere eller mindre bureaukratiske regler, som erhvervslivet er undergivet. Det ville være befriende, mener mange, om mængden af krav blev nedjusteret, så det i højere grad blev op til den enkelte virksomhed og det enkelte selskab, hvorledes man vil indrette sig. Selvom øgede frihedsgrader ikke nødvendigvis betyder færre eller mere overskuelige regler – det så vi med al ønskelig tydelighed med den nye selskabslovs 375 §§'er.

Men man kan naturligvis også vælge helt at lade være med at følge nogen regler overhovedet – så er alting så dejligt enkelt. Lige indtil det tidspunkt, hvor man skal til at finde ud af, »hvad der så gælder«. Den opgave kom Højesteret på i en netop offentliggjort dom.

To foretagsomme brødre, der drev en lille transportvirksomhed som interessentskab mødte en lige så foretagsom revisor, der foreslog dem at omdanne interessentskabet til et aktieselskab. Der var ikke helt enighed om, hvem der egentlig sagde hvad, men de tre var vist helt enige om, at »det så meget bedre ud« med et aktieselskab.

Da der skal tre i en bestyrelse i sådan et selskab, kontaktede revisor den tredje bror, der havde sin egen virksomhed, og spurgte ham, om han ikke ville være formand for bestyrelsen i det nye selskab. Revisor, der åbenbart var en glattunget herre, overtalte den tredje bror til at gå med, og så var det et rigtigt familieforetagende:

De to aktive brødre blev bestyrelsesmedlemmer og den ene af dem tillige direktør. Den tredje – i denne sammenhæng – mere passive bror blev formand for bestyrelsen. Revisor skulle nok påtage sig alt det andet i forbindelsen med stiftelsen. Brødrene skrev under på nogle forskellige papirer og havde det følgende år travlt med at drive transportvirksomhed.

HOVEDPUNKTER

■ Højesterets fem dommere var uenige om placering af skyld i en usædvanlig sag om tre brødre og deres konkursramte transportvirksomhed.

■ To af dommerne ville frifinde selskabets revisor.

Da selskabet senere blev erklæret konkurs, opdatede kurator følgende:

Selskabet havde været et skuffeselskab, hvor to af brødrene havde købt aktierne, og hvor virksomheden var blevet lagt ind. Efter udkastet til åbningsbalancen var der imidlertid tale om indskud af aktiver, der aldrig havde eksisteret.

Bogføringen blev foretaget af revisionsfirmaet, der fik bilag i en pose fra selskabet, men bogføringen ophørte efter ganske få måneder.

Bestyrelsen holdt aldrig møde, og som den udpegede formand senere forklarede i retten: Han havde ikke været »involveret i drift og økonomi«.

På grund af manglende sikkerhedsstillelse blev selskabet aldrig registreret hos Skat, men alligevel opkrævede selskabet moms og indeholdt A-skatter. Hverken moms eller A-skatter blev dog indbetalt til Skat.

Den glattungede revisor var undervejs i forløbet blevet fyret fra revisionsfirmaet på grund af underslæb, men det var kun den ene af brødrene, der vidste dette – og han var ligeglad.

På et tidspunkt sidst i perioden holdt brødrene op med at læse post til selskabet.

10 år efter dette forløb har Højesteret endelig sat punktum i det noget komplicerede opgør i denne – heldigvis meget usædvanlige – sag, hvor ingen af aktørerne bare tilnærmelsesvist havde gjort, hvad de skulle.

Som en enig Højesteret sagde om de to »aktive« brødre: »A og B var indehavere og deltog begge aktivt i den daglige drift, B som direktør. De var endvidere begge medlemmer af bestyrelsen. Højesteret finder, at de har handlet ansvarspådragende ved at drive virksomheden som sket i selskabets regi uden ansvarlig tilrettelæggelse af selskabets virksomhed, økonomi, bogføring og budgetopfølgning, uden afregning af moms og A-skat, og uanset at de måtte vide, at selskabet ikke havde modtaget den registrerede aktiekapital.«

Om den »passive« bror, udtalte Højesteret: »Højesteret lægger til grund, at C ikke deltog i virksomheden, og der er ikke grundlag for at fastslå, at han var bekendt med de anførte omstændigheder ved selskabets etablering og efterfølgende drift. Det må tværtimod lægges til grund, at han ikke modtog nogen oplysninger herom. Imidlertid forholdt han sig gennem hele perioden fuldstændig passiv på trods af hvervet som bestyrelsesformand. Han har derfor

handlet ansvarspådragende ved at tilsidesætte sine pligter som bestyrelsesformand, herunder ved ikke at sikre tilsyn med selskabets økonomi, jf. aktieselskabslovens § 54, stk. 3.«

Den samlede ledelse havde med andre ord handlet klart ansvarspådragende. Om revisor var Højesterets fem dommere også enige om at udtale: »Højesteret finder, at revisionsselskabet på grundlag af det materiale, som revisionsselskabet rådede over, måtte kunne se, at selskabets kapitalgrundlag ikke svarede til det registrerede, at der ikke blev anlagt særskilt bogføring for selskabet, at der var lønudgifter og momspligtig virksomhed, men ikke blev afregnet kildeskat og moms, ligesom revisionsselskabet

vidste, at bogføringen opførte på et tidspunkt i 2000, formentlig i 2. kvartal.«

Så hørte enigheden imidlertid om mellem Højesterets dommere. De var ganske vist enige om, at revisions-selskabet ikke skulle betale noget til de to »aktive« brødre, idet disse var fuldstændig bekendt med alle de fejl og mangler, selskabet og bogføringen m.v. var behæftet med, så dem kunne revisor alligevel ikke have gjort klo-

Men i forhold til den »passive« bror – der jo altså var bestyrelsesformand – fandt tre af Højesterets dommere, at revisor skulle betale halvdelen af det erstatningskrav, broren skulle betale til konkursboet. Dette skyldtes bl.a., at revisor »allerede i forbindelse med omdannelsen

skulle ... have rådgivet selskabets bestyrelse om problemerne i forbindelse med det manglende kapitalgrundlag og vejledt om tilrettelæggelsen af bogføring samt pligten til registrering vedrørende moms og A-skat.«

Herudover fandt disse tre dommere, at revisor også havde pligt til at »forvisse sig« om, at kapitalgrundlaget blev bragt i orden og til at »påtale« over for bestyrelsen, hvis bogføringen ikke var lovlig, og når der ikke blev afregnet moms og A-skatter. Bortset fra at man altid kan diskutere, hvor langt rådgivningspligten strækker sig, er der ingen tvivl om, at Højesterets flertal på udmærket vis opsummerer de pligter, revisor havde i en sag som denne.

Der, hvor man alligevel må

Tre brødre i ledelsen af en transportvirksomhed handlede ifølge Højesteret ansvars-pådragende i en sag om bl.a. manglende betalinger af moms og skat samt manglende bogføring. Maskinerne på dette billede har intet med den omtalte sag at gøre.

Arkivfoto: Martin Kurt Haglund

undre sig, er, når dette fører til, at den passive bror kan påberåbe sig disse ansvars-pådragende forhold fra revisors side. Havde revisor f.eks. levet op til sin pligt om at »påtale« bl.a. manglende bogføring, ja, så skulle revisor have gjort dette som en indførsel i revisionsprotokollen – og den ved vi jo med sikkerhed aldrig ville være blevet læst af nogle af brødrene – og slet ikke den »passive« af dem.

Højesterets mindretal på to dommere ville da også frifinde revisor i det hele, idet den »passive« brors forsømmelser havde været så grave-nde og monumentale, at der ikke var »tilstrækkeligt grundlag« for at lade revisor friholde denne bror hverken helt eller delvist. Men også her fik flertallet ret.

Ud over al forvirringen om, hvor lidt de enkelte havde gjort af det, de skulle, var der en tabsopgørelse, som ikke er fuldstændig indlysende. Højesteret lægger kurators opgørelse til grund og fastslår, at brødrene er ansvarlige »for det tab, som selskabets kreditorer, og dermed konkursboet, har lidt ved det manglende kapitalgrundlag og den underskuds-givende drift«.

På den anden side må man medgive, at der sjældent er set så klart et ansvarsgrundlag fra en ledelses side – og at det derfor er helt fornuftigt at lade være med at stille alt for store krav til beviset for tabsopgørelsen og årsags-sammenhængen.